

«SIRAÇ» ADI ÜZERİNE

Sıraçlar olarak isimlendirilen bu topluluk hakkında ciddi bir tetkik yapılamamıştır. Sıraç adı, bu topluluğun kapalılığı ile özdeşleşmiş, adeta kapalılık, gizlilik anlamı ifade eder olmuştur.

Kemal CEBECİK

Günümüzde Orta Anadolu'da, kendine has yaşayış tarzı ve diğer bölgelerimizde görülmeyen türde gelenekleri bulunan, bir topluluk yaşamaktadır. Bu topluluğun en büyük özelliği dışarıya karşı aşırı ölçüde kapalı olmasıdır. Sıraçlar olarak isimlendirilen bu topluluk hakkında ciddi bir tetkik yapılamamıştır. Sıraç adı, bu topluluğun kapalılığı ile özdeşleşmiş, adeta kapalılık, gizlilik anlamı ifade eder olmuştur.

Yozgat ili Çekerek ilçesi Sarıköy Sıraçları arasında yaptığımız derlemlerde, Sıraç adı ile ilgili bir takım inançlar tesbit ettik :

1) Bunlardan en yaygın olanı, «Sırrını açmayan, sırrını iyi muhafaza eden kimse» şeklindeki inançtır. Bu inanç, tüm baskı ve işkenceye rağmen sırrını söylemeyen ve bu eziyet sonucu öldükten sonra sakladığı bilgi dilinin altında bulunan, birine ait menkabeyle desteklenmektedir.

2) Başka bir görüşe göre de Sıraç; sırrı bul, sırrı aç demektir. Yani dünyanın yaratılışındaki ve kainattaki sırları bul, aç demektir.

3) Bir diğer inanca göre, Hz. Muhammed'i Mekke'den Medine'ye davet eden kişi Sirâc-ı Ensar'dır. Şimdiki Sıraçlar onun torunlarıdır. Bu ad da oradan gelmektedir.

4) Başka bir inanca göre de, eza-

nın gizli okunduğu sıraıarda Hz. Muhammed, Bilâl'e ezan okumasını söylemiş ve «Ya Bilâl, artık sırrı aç» yani «ezanı aşikâr oku» demiştir. Bunun için Sıraç, daima sırları aşikâr edip, yayan anlamındadır.

5) Derlediğimiz bir menkabeye göre de bu adı Hacı Beştaş Veli vermiştir. H. Bektaş Veli, Sulucakarahöyük'te oturmakta iken, Ahmet Yesevi, Sivas'ın Hafik ilçesinde tekke kurmuştur. Bunu haber alan H. Bektaş Veli, durumu tetkik için dervişlerinden birini biraz altınla Hafik'e göndermiştir. Ahmed Yesevi'nin yanına varan derviş, H. Bektaş Veli'nin selâmını söylemiş ve altınları vermiştir. Ahmed Yesevi de, fakir bir tekke olduklarını söyleyip, bir kütük vermiş ve H. Bektaş Veli'ye selâm göndermiştir. Derviş, bu kütüğü H.B. Veli'ye verdiğinde kütük birden nur saçan, parlak bir cisim haline gelmiştir. Sıraç adı oradan kalmıştır.

Bugün, Sıraç kelimesi çoğu zaman hakaret anlamı taşımakta olup, Sıraçlar kendilerine «aşiret» demektedirler.

Sıraç kelimesinin menşei Arapça sirâc olabilir. Sirâc, etrafını aydınlatan, çevresine ışık saçan anlamına gelmektedir. Sıraç adının, bu sirâc kelimesinden gelmesi muhtemeldir. Ancak hangi tarihten beri bu topluluğun adı olarak kullanıldığı hakkında bilgi ve belge bulunamamıştır.